

POSTANOWIENIE

Dnia 28 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Halina Kuryło

w sprawie z odwołania B. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J.

o rentę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 28 kwietnia 2021 r.,

na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 6 lutego 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego kwotę po 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 6 lutego 2020 r. oddalił apelację ubezpieczonego B. S. od wyroku Sądu Okręgowego w R. z dnia 13 czerwca 2018 r., oddalającego wniesione przez niego odwołanie od decyzji Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w J. z dnia 28 grudnia 2015 r., odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W wywiedzionej od powyższego wyroku skardze kasacyjnej wnioskodawca, zaskarżając wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, podniósł zarzut naruszenia przepisów: (-) art. 286 k.p.c. w związku z art. 278 k.p.k., przez niezasięgnięcie opinii biegłych sądowych z zakresu medycyny pracy i ortopedii w zakresie nowych

dowodów medycznych i dokumentacji, które potwierdzały jedynie stan nabycia schorzeń przez B. S. przed dniem 31 marca 2015 r. - obecnego stanu zdrowia skarżącego, który nieustannie jest konsekwencją schorzeń nabytych przed tą datą i ma ze sobą ścisły związek, a w efekcie brak kompleksowej oceny stanu zdrowia skarżącego w grudniu 2015 r., podczas gdy żaden z biegłych sądowych nie odniósł się do okoliczności medycznej, jaka przemawiałaby za zmianą stanowiska i zgłoszeniem przez Głównego Lekarza Orzecznika ZUS zarzutu wadliwości orzeczenia, akcentując że w dniu 2 grudnia 2015 r. skarżący był badany przez lekarza orzecznika, zaś po zgłoszeniu zarzutu wadliwości przez Głównego Lekarza, nie opisując powodów takiego stanowiska, skarżący nie był ponownie badany przy wydaniu orzeczenia z dnia 18 grudnia 2015 r., zatem istnieje oczywista niezgodność w jego treści, bowiem stanowi ono o „przeprowadzeniu bezpośredniego badania”, które się nie odbyło, także czas jaki upłynął od dnia wydania pierwszego z orzeczeń lekarskich, tj. od dnia 2 grudnia 2015 r. do dnia 18 grudnia 2015 r., uniemożliwiał doręczenie skarżącemu wezwania na kolejne (po dniu 2 grudnia 2015 r.) badanie przed Komisją Lekarską, zaś skarżący pomiędzy datą 2 grudnia a 18 grudnia 2015 r. otrzymał jedno pismo traktujące o „zgłoszeniu zarzutu wadliwości orzeczenia” z dnia 3 grudnia 2015 r.; (-) art. 327¹ § 1 pkt 1 i pkt 2 k.p.c., przez brak ujęcia w uzasadnieniu wyroku podstawy faktycznej rozstrzygnięcia co do treści zarzutu wadliwości orzeczenia wniesionego przez Głównego Lekarza Orzecznika ZUS, który doprowadził do wydania orzeczenia przez Komisję Lekarską ZUS w dniu 18 grudnia 2015 r., w którym wnioskodawca nie został uznany za niezdolnego do pracy, przede wszystkim podstaw medycznych, jakie przemawiały za zmianą stanowiska, które pierwotnie orzekało o niezdolności do pracy skarżącego, brak odniesienia się do całości zarzutów podnoszonych w piśmie z dnia 5 lutego 2020 r., odmówienie wiarygodności dokumentom, które określały stan zdrowia skarżącego i które potwierdzały, że powstałe dolegliwości są następstwem stanu zdrowia jeszcze przed dniem 31 marca 2015 r., a także przez zupełny brak wyjaśnienia kwestii odnoszącej się do podstawy prawnej decyzji organu rentowego; (-) art. 12 ust. 1 i 2 oraz art. 13 ust. 1 w związku z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez błędne przyjęcie, że ubezpieczony

wskutek stwierdzonych schorzeń i dysfunkcji organizmu nie utracił całkowicie lub częściowo zdolności do pracy zgodnie z jego kwalifikacjami i rzeczywistą możliwością przekwalifikowania, podczas gdy jak wynika z ustalonego stanu faktycznego, ubezpieczony trwale utracił zdolność do wykonywania ciężkiej i średniociężkiej pracy fizycznej, jak również pracy w pozycji wymuszonej, wymagającej długotrwałego stania lub siedzenia bez możliwości zmiany pozycji ciała oraz pracy przy maszynach w ruchu, prowadzenia pojazdów mechanicznych i pracy na wysokości, a także w godzinach nocnych, tj. pracy, do której niezbędne są odpowiednie kwalifikacje zawodowe, których ubezpieczony nie jest w stanie uzyskać ze względu na swój stan psychofizyczny, wiek, wykształcenie i dotychczasowe doświadczenie zawodowe, a możliwość podejmowania przez niego innych prac o charakterze pracownika fizycznego (tzw. pracownika niewykwalifikowanego) jest niemożliwa ze względu na jego stan psychofizyczny, wiek, wykształcenie i dotychczasowe doświadczenie zawodowe.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy, przez przyznanie wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy; ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z uwzględnieniem kosztów dotychczasowego postępowania według norm przepisanych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, wobec naruszenia przez Sąd Apelacyjny w (...) przepisów prawa procesowego, które to uchybienia skutkowały wydaniem krzywdzącego orzeczenia, poddając w wątpliwość poczucie obiektywnej sprawiedliwości rozstrzygnięcia, a także wobec tego, że zaskarżone orzeczenie oczywiście narusza prawo, bowiem między datą 2 grudnia a 18 grudnia 2015 r. otrzymał on jedno pismo, traktujące o „zgłoszeniu zarzutu wadliwości orzeczenia” z dnia 3 grudnia 2015 r., które nie określało, z jakiego powodu został zgłoszony przez Głównego Lekarza Orzecznika ZUS zarzut tzw. wadliwości orzeczenia i do chwili obecnej skarżący nie zna powodów takiego zarzutu. Skarżący wskazał, że rozwinięcie opisu okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej zawarte zostało w uzasadnieniu jej podstaw.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie kwalifikowała się do przyjęcia celem jej merytorycznego rozpoznania.

Na wstępie warto podkreślić, że Sąd Najwyższy, jako sąd kasacyjny, nie jest sądem powszechnym trzeciej instancji, zaś skarga kasacyjna nie jest środkiem zaskarżenia przysługującym od każdego rozstrzygnięcia sądu drugiej instancji kończącego postępowanie w sprawie, a to z uwagi na przeważający w charakterze skargi kasacyjnej element interesu publicznego. Zgodnie z takim modelem skargi kasacyjnej jej rozpoznanie następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. W konsekwencji tego, w art. 398⁴ § 2 k.p.c. wśród istotnych wymagań skargi kasacyjnej ustawodawca wymienił obowiązek złożenia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wymóg ten wiąże się z tzw. przedsądem, polegającym między innymi na możliwości odmowy przez Sąd Najwyższy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.), a jego spełnienie powinno przybrać postać wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wykaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadnieniu, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek. Ustawodawca, konstruując wymagania skargi kasacyjnej, wyodrębnił w oddzielnych przepisach art. 398⁴ k.p.c. obowiązek przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (§ 1) i obowiązek przedstawienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienia (§ 2). Chodzi zatem o dwa odrębne, kreatywne elementy skargi kasacyjnej, które spełniają określone cele i podlegają ocenie Sądu Najwyższego, na różnych etapach postępowania kasacyjnego. Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do

rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać. Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 31 stycznia 2008 r., II UK 246/07, LEX nr 449007; z dnia 10 marca 2008 r., III UK 4/08, LEX nr 459291; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 404134 i z dnia 19 czerwca 2008 r., II UZ 18/08, LEX nr 406392).

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

W razie powołania przesłanki przedsądu, jaką jest oczywista zasadność skargi kasacyjnej, należy w motywach wniosku zawrzeć wywód prawny wyjaśniający, w czym wyraża się owa oczywistość i przedstawić argumenty na poparcie tego twierdzenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035; z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205; z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). O ile dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla

przyjęcia skargi do rozpoznania niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274; z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616; z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/07, LEX nr 453107; z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364; z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że skarżący nie wykazał istnienia powołanej przesłanki przedsądu.

Stawiając tezę o oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, jej autor nie sprecyzował, w obrazie jakiego przepisu upatruje tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ani nie uzasadnił słuszności tezy o kwalifikowanym naruszeniu tego przepisu. Stwierdził jedynie, że rozwinięcie opisu okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej zawarte zostało w uzasadnieniu podstaw kasacyjnych niniejszej skargi. Argumentów za istnieniem tejże przesłanki przedsądu należałoby zatem poszukiwać w innych elementach konstrukcyjnych skargi, tj. w podstawach kasacyjnych i ich uzasadnieniu. Nie jest to jednak rolą Sądu Najwyższego na etapie badania kryteriów przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Nadto skarżący upatruje tejże przesłanki przesądu głównie w nieprawidłowym – jego zdaniem – sposobie postępowania Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie kontroli orzecznictwa lekarskiego. Tymczasem ewentualne uchybienia na etapie postępowania administracyjnego przed organem rentowym zasadniczo nie podlegają kontroli sądowej (a tym bardziej kontroli Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym), gdyż ta obejmuje samą merytoryczną treść zaskarżonej decyzji. Innymi słowy, w postępowaniu sądowym toczącym się z odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych istotne jest to, czy zawarte w tej decyzji rozstrzygnięcie danej kwestii przez organ rentowy odpowiada prawu materialnemu.

Wypada zatem przypomnieć, że przedmiotem niniejszego sporu, zakreślonym treścią zaskarżonej decyzji i odwołaniem od niej, jest prawo ubezpieczonego do renty z tytułu niezdolności do pracy. Sąd Apelacyjny na podstawie całego zgromadzonego materiału dowodowego, w tym zwłaszcza opierając się na przeprowadzonym w postępowaniu sądowym dowodzie z opinii biegłych z zakresu chorób płuc, chirurgii ogólnej, ortopedii i psychiatrii oraz z zakresu medycyny pracy (głównej i uzupełniającej) ustalił, że B. S. na dzień wydania zaskarżonej decyzji, tj. 28 grudnia 2015 r., nie był osobą niezdolną do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami zawodowym. Kierując się powyższymi przesłankami, Sąd odwoławczy uznał, że ubezpieczony nie spełnił tego kryterium przyznania mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy w rozumieniu 57 ust. 1 oraz art. 12 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, jakim jest niezdolność do pracy.

Sposób motywowania przez skarżącego oczywistej zasadności skargi kasacyjnej sprowadza się do polemiki z poczynionymi przez Sądy obu instancji ustaleniami faktycznymi. Tymczasem w myśl art. 398³ § 3 k.p.c. oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalania faktów lub oceny dowodów, a Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Skarżący w istocie kwestionuje dokonaną przez Sąd ocenę dowodów i wynikające z niej ustalenia faktyczne, co zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c. uchyla się spod kontroli kasacyjnej.

Subiektywne przekonanie skarżącego o słuszności swoich racji jest niewystarczające dla wykazania tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ponieważ pojęcie to mieści się w sferze obiektywnej i łączy się z powinnością wskazania zarówno przepisów, które zostały naruszone, jak i takiego ich naruszenia, które będzie zauważalne bez wgłębiania się w tekst przepisów i bez doszukiwania się ich znaczenia. Podstawy skargi kasacyjnej nie podlegają badaniu na tym etapie postępowania przed Sądem Najwyższym, w związku z czym o tym, że skarga jest oczywiście uzasadniona, nie może decydować argumentacja zawarta w uzasadnieniu jej podstaw, co w konsekwencji oznacza, iż skarżący nie uzasadnił swojego wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi z uwagi na występowanie tej przesłanki przesądu w odniesieniu do naruszenia przepisów

postępowania. Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej wymaga powołania się na kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego i przeprowadzenia wyводу zmierzającego do wykazania tych wadliwości, a ponadto, w sytuacji, gdy ubezpieczony nie spełnił wszystkich wymienionych w art. 57 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach warunków nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, to rozstrzygnięcie zawarte w zaskarżonym wyroku Sądu Apelacyjnego nie jest dotknięte oczywistą obrazą przepisów prawa materialnego (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2014 r., III UK 132/13, LEX nr 1648665).

Konkludując, wypada stwierdzić, że skarżący nie zdołał wykazać, iż zachodzi potrzeba rozpoznania jego skargi przez Sąd Najwyższy, wobec czego z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. O kosztach orzeczono stosownie do art. 98 k.p.c. oraz § 9 ust. 2 i § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265).